

ANEXA I: MOLDOVA: SCRISOAREA DE INTENȚII

Chișinău, 24 martie 2011

Mr. Dominique Strauss-Kahn
Managing Director
International Monetary Fund
700 19th Street NW
Washington, DC 20431 USA

Stimate Domnule Strauss-Kahn,

Programul economic implementat cu susținerea FMI joacă un rol crucial în refacerea stabilității și reconstruirea încrederii în Moldova. PIB a înregistrat o creștere ce a depășit semnificativ prognozele din anul 2010 și în linii mari s-a restabilit până la nivelele de până la criză. Inflația este menținută sub control, deficitul bugetar s-a redus substanțial. Aceste rezultate remarcabile au fost atinse în pofida provocărilor cu care se confruntă economia: ajustarea bugetară și promovarea unei creșteri economice bazate pe export necesită reforme structurale profunde; majorarea prețurilor mondiale la produsele alimentare și combustibil relansează presiunile inflaționiste; crearea de locuri de muncă întârzie și rata șomajului încă depășește nivelul de până la criză.

Programul se realizează în mare parte în parametrii conveniți. Toate criteriile cantitative de performanță pentru finele lunii septembrie și majoritatea țintelor indicative planificate pentru finele lunii decembrie 2010 au fost respectate. Totuși, situația politică dificilă din 2010 și unele complicații neprevăzute de ordin tehnic au avut un efect advers, ceea ce a dus la reținerea executării câtorva criterii de performanță structurale din cadrul programului. În timpul apropiat noi vom trece rapid la implementarea acestor măsuri, precum și a reformelor noi stabilite în acordul nostru cu FMI. Bugetul pentru anul 2011, compatibil cu obiectivele Programului, a fost adoptat, fiind o acțiune prealabilă pentru finalizarea acestei revizui. Suplimentar, am pregătit Raportul anual de evaluare a implementării Strategiei Naționale de Dezvoltare și l-am distribuit Consiliului de Directori al FMI pentru informare.

Luând în considerare progresele bune obținute în implementarea programului, solicităm finalizarea celei de-a doua revizui a programului susținut prin Mecanismul extins de creditare și Mecanismul de finanțare extinsă și debursarea sumei respective de 50 milioane de DST. Dat fiind faptul că examinarea solicitării noastre de către Consiliul de Directori va avea loc la începutul lunii aprilie 2011, noi, de asemenea, solicităm derogarea de la aplicarea prevederilor relevante ale criteriilor de performanță pentru finele lunii martie. A treia revizuire a programului, în cadrul căreia va fi evaluată corespunderea criteriilor de performanță cantitative și a criteriilor structurale de performanță relevante, conform situației la sfârșitul lunii martie 2011, este preconizată pentru luna iunie 2011.

Moldova își păstrează angajamentul de a contribui la bunăstarea populației prin reforme care să promoveze creșterea economică durabilă și reducerea sărăciei. În perioada următoare, programul nostru se va concentra pe menținerea ritmului planificat de ajustare bugetar-fiscală; menținerea presiunilor inflaționiste sub control; consolidarea stabilității financiare a sectorului bancar; restructurarea sectorului energetic; lansarea mult-așteptatelor reforme ale sistemului educațional și a

altor reforme structurale, care vor sprijini reorientarea Moldovei spre o creștere economică bazată pe export.

Credem că politicile stipulate în Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare (MSPEF), anexat, sunt adecvate pentru a atinge aceste obiective, dar vom întreprinde și măsuri adiționale, după necesitate, pentru a atinge scopurile puse. Ne vom consulta cu FMI cu privire la adoptarea unor astfel de măsuri suplimentare înainte de a fi revizuite politicile specificate în MSPEF, în conformitate cu politicile Fondului privind asemenea consultări. Vom furniza Fondului informațiile solicitate pentru monitorizarea progresului pe parcursul implementării programului. De asemenea, ne vom consulta cu Fondul asupra politicilor noastre economice și după expirarea programului, în conformitate cu politicile Fondului privind astfel de consultări, atât timp cât vor exista debursări nerealizate în cadrul tranșelor de credit preconizate.

Cu sinceritate și profund respect,

_____
/s/
Vlad Filat
Prim-ministru
Guvernul Republicii Moldova

_____
/s/
Valeriu Lazăr
Viceprim-ministru
Ministrul Economiei

_____
/s/
Veaceslav Negruța
Ministrul Finanțelor

_____
/s/
Dorin Drăguțanu
Guvernator
Banca Națională a Moldovei

Anexă: Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare

ANEXA II: MEMORANDUMUL SUPLIMENTAR CU PRIVIRE LA POLITICILE ECONOMICE ȘI FINANCIARE

24 martie 2011

1. Prezentul document completează și actualizează Memorandumurile cu privire la politicile economice și financiare (MPEF) semnate de către autoritățile Republicii Moldova la 14 ianuarie 2010 și 30 iunie 2010, pentru a reflecta evoluțiile macroeconomice recente și a introduce ajustări în politici, precum și a include politici suplimentare necesare pentru a atinge obiectivele din program. Autoritățile își păstrează angajamentul de a-și îndeplini obligațiile asumate anterior în cadrul programului.

I. EVOLUȚII MACROECONOMICE ȘI PERSPECTIVE

2. **În anul 2010, creșterea economică a fost mai bună decât s-a anticipat și există premise bune pentru o creștere în continuare a economiei.** PIB-ul real și-a revenit cu 6,9 la sută în 2010, astfel compensând contracția economică de 6 la sută înregistrată în 2009. Anticipăm că în 2011 și anii următori, economia va reveni pe făgașul creșterii durabile, înregistrând un ritm de creștere de 4,5-5 la sută. Majorarea cererii interne, a exporturilor și investițiilor vor duce la stimularea activității economice pe termen scurt, fiind sprijinite în continuare de reformele de liberalizare a comerțului, conjunctura externă mai favorabilă și ameliorarea competitivității.

3. **În cazul în care nu se vor produce șocuri externe puternice, procesul dezinflaționist ar trebui să continue și în 2011-12.** În pofida ajustării tarifelor la resursele energetice, deprecierei leului și majorării accizelor, inflația a fost ținută sub control, ajungând în 2010 la nivelul de aproximativ 8 la sută, în timp ce inflația de bază a scăzut sub nivelul de 5 la sută. Prognozele noastre de bază privind prețurile la produsele alimentare și resursele energetice pe piața internațională, arată că putem să ne așteptăm ca inflația să scadă în continuare până la nivelul de 7,5 la sută în 2011 și aproximativ 5 la sută către finele anului 2012, ceea ce reprezintă obiectivul pe termen mediu stabilit de BNM. Cu toate acestea, recunoaștem că în cazul unor creșteri bruște ale prețurilor la produsele alimentare și resursele energetice pe piața internațională precum și creșterii cererii interne într-un ritm mai accelerat, există riscul ca inflația totală să depășească temporar nivelul prognozat.

4. **Relansarea economică puternică a dus la majorarea veniturilor bugetare și consolidarea poziției bugetar-fiscale.** În anul 2010, veniturile la buget au depășit cu mult, în termeni nominali, cifrele planificate în program, însă au fost mai mici ca pondere în PIB, în mare parte acest lucru datorându-se contribuției semnificative a agriculturii la creșterea economică și avându-se în vedere că multe activități din acest domeniu nu sunt supuse impozitării. Obiectivele la partea de cheltuieli au fost îndeplinite într-o manieră confortabilă, deși în mare măsură acest lucru a fost determinat de cheltuieli mai mici din bugetul investițiilor capitale, din cauza unor constrângeri de capacitate. Ca urmare, deficitul de casă al bugetului s-a redus până la 2.5 sută din PIB în 2010, un nivel mult mai mic comparativ cu obiectivul din program de 5.4 la sută din PIB.

5. **După o scădere accentuată până la o singură cifră în 2009, deficitul contului curent extern a crescut în 2010 și va rămâne la un nivel ridicat în 2011.** Creșterea cererii la bunurile

de consum și bunurile investiționale a mărit deficitul contului curent în 2010 până la un deficit estimat la 12,75 procente din PIB. Aceiași factori legați de cerere de rând cu costurile mai mari pentru resursele energetice importate, vor determina probabil o creștere și mai mare a deficitului în 2011. Deficitul ridicat din 2011 va fi în mare parte finanțat din programe oficiale de asistență, fluxuri private de capital și investiții străine directe. Având în vedere faptul că capacitățile țării de a se împrumuta se apropie de limită, contractarea ulterioară a împrumuturilor externe se va produce într-un ritm mai temperat. Ne așteptăm că începând cu 2013, datorită eforturilor noastre de promovare a exporturilor și relansării economice în statele parteneri comerciali ai Moldovei, exporturile mai mari vor compensa creșterea importurilor, iar deficitul contului curent se va reduce până la aproximativ 10 la sută din PIB.

6. **Situația din sectorul financiar de asemenea s-a îmbunătățit, relansându-se activitatea de creditare internă iar ponderea creditelor neperformante fiind în scădere.** După declinul din 2009, creditarea bancară internă a crescut cu aproximativ 13 la sută în 2010, iar ratele dobânzilor au scăzut. Între timp, ponderea creditelor neperformante s-a redus până la 13.3 la sută, parțial ca urmare a eliminării din bilanț a unor credite compromise. În plus, băncile mențin rezerve substanțiale de lichidități și capital, rămânând rezistentă la riscurile potențiale.

II. CADRUL REVIZUIT DE POLITICI PENTRU 2011-12

A. Politica bugetar-fiscală

7. **Ajustarea bugetară structurală va continua și în 2011-12, bazându-se pe rezultatele executării bugetului în 2010 mai bune decât s-a așteptat.** Scopul nostru este de a reduce deficitul bugetar structural cu excluderea granturilor – se are în vedere deficitul bugetar ajustat la efectele ciclurilor economice – de la nivelul de 5,5 la sută din PIB la sfârșitul anului 2010 la 4,5 procente din PIB în 2011 și până la 3,5 procente din PIB către 2012. Acest lucru ar permite bugetului, în mare măsură, să nu depindă de asistența externă excepțională, iar finanțele publice să fie mai rezistente la riscurile macroeconomice. În acest context, vom continua să ținem în frâu fondul de retribuire a muncii în sectorul public, care este prea mare față de ceea ce ne putem permite, precum și să ținem sub control cheltuielile curente cu prioritate mai mică, în același timp consolidând veniturile prin intermediul unor măsuri specifice de politică fiscală și a unei administrări fiscale mai performante. Resursele bugetare obținute vor fi folosite pentru a spori investițiile în infrastructură și a oferi asistență socială bine direcționată pentru cele mai vulnerabile grupuri, ceea ce ne va permite să atingem un spectru mai larg de obiective de dezvoltare.

8. **Următorul pas va fi adoptarea bugetului pentru 2011 cu un deficit de 1,9 la sută din PIB, ca acțiune prealabilă.** Noi prognozăm că veniturile bugetare vor constitui 37,75 la sută din PIB în 2011, datorită progreselor susținute în reformarea sistemului de administrare fiscală, creșterii accizelor la produsele de tutungerie și băuturile tari - în concordanță cu programul de asociere la UE - și actualizarea unor taxe și impozite locale. Implementarea diferitor reforme structurale, descrise mai jos, ne va permite să reducem cheltuielile curente cu 1,5 la sută din PIB până la nivelul de 34,5 la sută din PIB. În același timp, cheltuielile prioritare de asistență socială vor fi garantate iar cheltuielile investiționale vor crește până la 5,25 la sută din PIB. Noi vom

tinde să menținem ajustarea bugetară structurală la nivelul planificat și în cazul în care perspectivele economice și veniturile bugetare vor devia de la prognozele curente.

9. **În timp ce presiunile bugetar-fiscale se diminuează, reformele structurale vor ajuta la ținerea în frâu a fondului mare de retribuire a muncii în sectorul public, creând în același timp spațiu pentru acțiuni de reducere a sărăciei.** Eforturile semnificative de optimizare în sectorul educației (paragraful 19) vor ajuta la finanțarea majorării salariilor cadrelor didactice planificată pentru septembrie 2011. Pe parcursul anului 2011 celelalte restricții asupra salarizării în sectorul public vor rămâne în vigoare, așa cum stipulează Legea nr. 355, cu modificările din octombrie 2009. Unica excepție va fi făcută pentru personalul auxiliar cu venituri joase din sectorul bugetar (cu salarii sub 1500 lei), ale căror salarii vor fi indexate în medie cu 8,5 la sută începând cu 1 iulie 2011, pentru a reduce impactul prețurilor mai mari decât s-a așteptat la produse alimentare și combustibil, și pentru a evita descurajarea de la încadrarea pe piața forței de muncă. Mai mult ca atât, numărul de angajați în sectorul public va fi plafonat la 212000 poziții la finele anului 2011, reflectând efectele reformelor în învățământ, în timp ce toate pozițiile vacante peste acest nivel vor fi eliminate în 2011.

10. **Un accent mai mare va fi pus pe sincronizarea eforturilor de consolidare bugetar-fiscală la nivel central și local.** Autorităților publice locale li se va acorda un control mai mare asupra stabilirii ratelor impozitelor și taxelor locale, pentru a le permite o planificare mai bună a veniturilor. În particular, până la finele lunii martie 2011, vom asigura adoptarea în Parlament a amendamentelor la legislație în vederea eliminării plafoanelor la taxele și plățile locale. Aceasta va permite autorităților Municipiului Chișinău să colecteze venituri suplimentare de cel puțin 100 milioane lei pentru finanțarea printre alte chestiuni (discutate în paragraful 21) a programului său de acordare a adaosurilor la salarii și asistenței pentru energia termică în anul 2011. Practica acordării unor asemenea plăți va fi stopată la finele anului 2011. Ministerul Finanțelor va verifica îndeplinirea acestor angajamente.

11. **În perspectivă vom continua eforturile de reducere a cheltuielilor curente, creând în același timp suficient spațiu pentru finanțarea necesităților mari de investiții publice.** Pentru 2012, obiectivul nostru este de a reduce deficitul bugetar în continuare până la 0,75 procente din PIB, în principal prin optimizarea în continuare a cheltuielilor curente (1 la sută din PIB), susținute de reforme structurale (paragrafele 19-22) ce vor fi inițiate în 2011 și vor da roade pe termen mediu. Asigurarea unei durabilități a finanțelor publice pe termen mediu, va necesita, de asemenea, implementarea următoarelor măsuri:

În scopul reducerii cheltuielilor pentru bunuri și servicii, cu asistența Băncii Mondiale, vom continua cu perseverență să reformăm sistemul de achiziții publice. Această reformă, care urmează a fi introdusă treptat în cursul anului 2011, va contribui la reducerea costurilor bugetare, prin automatizarea sistemului de depunere a ofertelor pentru livrarea de bunuri și servicii, în cadrul Agenției de achiziții publice.

Pentru a îmbunătăți controlul asupra planificării și executării bugetului, am elaborat un proiect de lege privind finanțele publice și responsabilitatea fiscală, care va introduce un cadru bugetar-fiscal bazat pe reguli, va consolida disciplina bugetar-fiscală și va îmbunătăți transparența. Preconizăm ca această lege să fie adoptată de Parlament până la sfârșitul lunii septembrie 2011 și utilizată la elaborarea bugetului pentru 2012.

Pentru a asigura alocarea cea mai eficientă a cheltuielilor capitale, vom revizui lista de proiecte investiționale existente și planificate, cu scopul de a acorda prioritate în executarea proiectelor ce sunt viabile și au potențial de a contribui la procesul de creștere economică. Revizuirea, de asemenea, va lua în considerare gradul de finalizare a proiectelor și capacitățile de implementare.

Pentru a asigura implementarea strategiei de conformare fiscală recent aprobată, până la data de 30 aprilie 2011, Serviciul Fiscal de Stat (SFS) va pregăti planuri operaționale de implementare a strategiei, inclusiv planuri ce vizează activitatea de audit fiscal, colectarea arieratelor și activități de deservire a contribuabililor (**criteriu de performanță structural**). În plus, până la 30 septembrie 2011, vom elabora și prezenta Parlamentului un proiect de lege ce ar permite evaluarea indirectă a veniturilor persoanelor fizice, în baza bunurilor și proprietăților deținute de acestea, precum și altor indicatori specificați în strategia de conformare. Pe această bază, către 31 decembrie 2011 vom elabora planuri operaționale privind eficientizarea controalelor, executării silite a obligațiilor fiscale, activităților de informare și educare a persoanelor fizice cu venituri mari în vederea îmbunătățirii nivelului de conformare fiscală.

Vom reforma mecanismul învechit de acordare a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă. Până la 31 martie 2011, vom modifica legislația, pentru atribuirea responsabilității financiare pentru prima zi de concediu de boală angajatului iar a doua - angajatorului, începând cu 1 iulie 2011 (**criteriu de performanță structural pentru finele lunii aprilie**). Alte modificări la legislație - care vor fi aprobate odată cu adoptarea bugetului pentru 2012 - vor prevedea creșterea numărului de zile din concediul de boală acoperite de angajatori, de la 3 în 2012, la 4 în 2013, și 6 în 2014.

Privilegiile de pensionare timpurie vor fi treptat eliminate. Până la 31 martie 2011, vom adopta o lege ce prevede că începând cu 1 iulie 2011 se va majora vârsta legală de pensionare pentru funcționarii publici, precum și judecători și procurori, cu șase luni în fiecare an până când se va ajunge la vârsta de pensionare standard (**criteriu de performanță structural pentru finele lunii aprilie**). Această lege va extinde, de asemenea, obligația de achitare a contribuțiilor sociale asupra tuturor persoanelor angajate în Moldova, în conformitate cu tratatele bilaterale. Un alt act legislativ care va fi adoptat până la 31 martie 2011, va conține prevederi privind majorarea perioadei de cotizare de la 30 la 35 ani, necesară pentru a obține dreptul la o pensie completă (de la 20 la 25 ani pentru militari și colaboratori ai poliției), majorându-se cu câte 6 luni în fiecare an, începând cu 1 iulie 2011.

Bazându-ne pe concluziile și recomandările misiunii recente de asistență tehnică a FMI, vom implementa măsuri de optimizare a cheltuielilor în domeniul ocrotirii sănătății. În particular, începând cu 1 ianuarie 2012 vom introduce o plată de 20 lei pentru asistența medicală primară pentru pacienții neasigurați, pentru a le motiva să se includă în sistemul de asigurare medicală. De la 1 ianuarie 2013 vom introduce co-plăți mici pentru fiecare vizită la medic și la spital (5 lei pentru asistența medicală primară, 10 lei pentru specialiști și 20 lei pentru internările spitalicești) la toate celelalte categorii de pacienți, inclusiv cei care beneficiază în prezent de servicii medicale gratuite. Această politică ne va permite să creștem veniturile și să descurajăm adresările inutile către serviciile medicale, reducând

astfel povara asupra sistemului. În acest scop, până la sfârșitul lunii aprilie 2011, vom elabora un plan de acțiuni unde vom descrie detaliat modificările legislative necesare, pregătirile tehnice și campania de informare a publicului.

B. Politica Monetară și Valutară

12. **BNM își va axa politica monetară pe realizarea obiectivului său de atingere a unui nivel al inflației de $5 \pm 1,5$ către sfârșitul anului 2012.** Având în vedere ritmul accelerat de relansare economică, reducerea decalajului între volumul producției potențiale și celei reale (devierea PIB), precum și presiunile inflaționiste cauzate de creșterea prețurilor la produsele alimentare și resursele energetice pe piețele internaționale, BNM își va modifica treptat politica monetară, trecând de la obiectivul de susținere a procesului de relansare economică spre abordarea riscurilor inflaționiste. În mod specific, BNM ar trebui să-și axeze eforturile pe ancorarea așteptărilor - contracarând astfel efectele secundare ale creșterii prețurilor la produsele alimentare și resursele energetice - și prevenirea expansiunii excesive a creditării. În acest context, recentele măsuri de restricționare adoptate de BNM - majorarea cu 100 puncte de bază a ratei dobânzii de politică monetară și creșterea normei rezervelor obligatorii de la 8 la 11 la sută - gestionează în mod adecvat îngrijorările legate de inflație. Măsurile suplimentare de restricționare trebuie să fie efectuate doar în cazul accelerării creșterii volumului de credite sau a intensificării așteptărilor inflaționiste.

13. **În același timp, BNM va continua să consolideze aspectele operaționale și juridice ale cadrului său de politică monetară.** În concordanță cu obiectivul de trecere la țintirea inflației, începând cu martie 2011 nu va mai fi aplicată ținta indicativă din program asupra bazei monetare. Cu toate acestea, BNM va continua să monitorizeze îndeaproape creșterea agregatelor monetare, ca indicator ce caracterizează cererea internă, și orice oscilații bruște și persistente ale agregatelor monetare vor impune acțiuni la nivel de politică monetară. În paralel, BNM va continua să-și consolideze capacitățile de comunicare, cercetare și prognozare. În ceea ce privește cadrul legal, către sfârșitul lunii septembrie 2011 Banca Națională va propune amendamente la Legea cu privire la BNM, în vederea consolidării independenței sale, în corespundere cu cele mai bune practici internaționale și creării mecanismelor adecvate de control intern asupra managementului corporativ din cadrul BNM.

14. **În același timp, politicile valutare ale BNM vor rămâne în concordanță cu obiectivele programului.** În mod specific, intervențiile BNM pe piața valutară vor continua să fie orientate spre atenuarea fluctuațiilor eratică, dar nu vor opune rezistență presiunilor persistente de depreciere. În cazul în care intrările de capital vor depăși prognozele din program, BNM va accelera ritmul de acumulare a rezervelor pentru a-și asigura rezerve adecvate împotriva unor vulnerabilități externe încă destul de mari.

C. Politica din sectorul financiar

15. **Pentru a consolida stabilitatea financiară, noi vom soluționa obligațiile quasi-fiscale ce decurg din măsurile de gestionare a recente crize.** Decizia Guvernului de a proteja de pierderi pe deponenții băncii Investprivatbank (IPB) care a dat faliment în 2009, a fost un pas

necesar pentru a evita panica și exodul potențial al deponenților din sistemul bancar. Însă achitarea acestor depuneri prin intermediul unui împrumut de la Banca de Economii (BEM), unde acționarul principal este statul, către IPB - împrumut care a fost posibil datorită unui alt împrumut de lichidități acordat de BNM - a creat o povară pentru bilanțul BEM și actualmente împiedică dezvoltarea acestei bănci. Pentru a rezolva această problemă, către sfârșitul lunii mai 2011 Guvernul va emite în favoarea BEM o obligațiune pe termen lung, egală cu valoarea nominală reziduală a împrumutului pe care BEM l-a acordat IPB, fie prin achiziționarea acestui împrumut, fie - cu acordul acționarilor minoritari ai BEM - prin recapitalizarea băncii. Între timp, BNM va examina posibilitatea unei prolongări limitate a împrumutului său către BEM, pentru a atenua riscul de lichiditate al acesteia, și va conlucra cu BEM și lichidatorul IPB pentru a accelera vânzarea activelor IPB. Fondul de garantare a depozitelor își va asuma responsabilitatea pentru costul net al achitării banilor către deponenții IPB și ar putea introduce o primă extraordinară de asigurare a depozitelor pentru a rambursa treptat Guvernului costul obligațiunii emise în favoarea BEM.

16. **Pentru a gestiona mai bine riscurile viitoare, planificăm să punem în aplicare elementele rămase ale cadrului nostru de planificare pentru situații de criză.** Consolidarea recentă a cadrului de reglementare a băncilor cu probleme și crearea unui Comitet pentru Stabilitate Financiară (CSF) la nivel înalt, au fost urmate de semnarea unui Memorandum de înțelegere între instituțiile cheie implicate în soluționarea situațiilor financiare de urgență. Ca un pas următor, planificăm să instituim către sfârșitul lunii iunie 2011 planuri specifice pentru fiecare semnatar al Memorandumului. Aceste planuri vor stabili un cadru pentru reglementarea situațiilor de criză bazat pe: un set clar de instrumente, repartizarea rolurilor, responsabilitățile, precum și stabilirea canalelor de coordonare între părțile implicate.

17. **Privind în perspectivă, pe măsură ce activitatea creditară se va accelera, BNM va trebui să-și consolideze cadrul de supraveghere bancară, prin îmbunătățirea mecanismului de colectare a datelor și schimbului de informații și limitarea posibilităților de arbitraj regulatoriu.** În acest scop, BNM, în baza celor mai bune practici internaționale, va elabora un nou sistem de raportare pentru băncile comerciale, ce ar permite o analiză mai detaliată a datelor din sectorul financiar. În plus, până la sfârșitul lunii septembrie 2011 BNM și Comisia Națională a Piețelor Financiare, cu asistență din partea Băncii Mondiale, vor studia opțiunile și vor face propuneri de consolidare a tuturor instituțiilor creditare - inclusiv bănci, companii de leasing, asociații de economii și împrumut și instituții de microfinanțare, precum și companii de asigurare și fonduri de pensii - într-un cadru comun de supraveghere. Și în final, până la sfârșitul lunii septembrie 2011, BNM în cooperare cu Banca Mondială va evalua fezabilitatea înființării unui birou public de credit, pentru a încuraja schimbul de informații și politici prudente de creditare între bănci.

18. **În pofida unor întârzieri, actualmente se elaborează măsuri de consolidare a cadrului de restructurare a datoriilor și executare a contractelor, ce vor fi implementate în lunile următoare.** BNM a permis deja reclasificarea mai rapidă a creditelor restructurate în categorii cu risc mai scăzut. Până la sfârșitul lunii septembrie 2011 vom asigura adoptarea în Parlament a amendamentelor la legislație descrise în Memorandumul Suplimentar din 30 iunie 2010 (paragraful 15), pentru a permite executarea rapidă și eficientă a gajului de către bănci și

consolidarea stimulentele pentru bănci în vederea restructurării împrumuturilor neperformante (criteriu structural de performanță). Plus la aceasta, cu asistență tehnică din partea Băncii Mondiale și în consultare cu personalul FMI, vom căuta să consolidăm și să simplificăm alte aspecte ale cadrului de insolvabilitate. Proiectul amendamentelor respective la legislație va fi adoptat de Guvern până în martie 2012.

D. Reforme structurale

Eficientizarea sectorului public

19. **În lunile următoare, vom implementa reforma amplă în sectorul supra-dimensionat al învățământului.** Scopurile principale ale acestei reforme rezidă în eliminarea capacităților excesive, crearea unui sistem educațional mai rațional și mai bine dotat, cu personal bine remunerat și instruit în modul adecvat, și de a desfășura un proces educațional care ar satisface cererea economiei moderne. Reforma va fi axată pe consolidarea claselor, școlilor și a personalului. O mare parte din eventualele economii bugetare și mijloacele din asistența financiară din partea Băncii Mondiale vor fi direcționate spre îmbunătățirea calității instituțiilor de învățământ, asigurarea transportului pentru elevi, și repararea rutelor de acces pentru autobuze. Totuși, reforma va genera economii nete în valoare de [0,5] la sută din PIB pe bază permanentă, începând cu 2013 și mai departe. Strategia noastră de reformă se bazează pe următoarele elemente:

Optimizarea mrimii claselor. Până la 1 septembrie 2012 vom majora mărimea claselor la 30-35 elevi în școlile mari și 25-30 elevi în restul școlilor. În acest scop, până la finele lunii iulie 2011, vor fi modificate actele legislative și normative pentru a elimina normele existente prevăzute în Legea Învățământului. Aceasta va duce la o reducere cu 1,736 a numărului de unități didactice, inclusiv 390 unități în 2011, și respectiv la o economie anuală estimată la 94 milioane lei.

[Optimizarea re elei colare. Consolidarea treptată a rețelei școlare prin închiderea școlilor cu clase mici și asigurarea transportului pentru elevi spre școlile de circumscripție se va începe în anul curent. Implementarea deplină a acestei măsuri în perioada 2011-13 va reduce cu 2,661 numărul unităților de personal didactic și cu 1,426 - personalul non-didactic și în final - suma economiilor va atinge 136 milioane lei pe an. Ne punem ca scop să limităm costurile de transportare la 61 milioane lei anual și vom solicita asistență sub formă de granturi de la comunitatea financiară internațională în vederea acoperirii acestor costuri.

Reducerea personalului non-didactic i a pozi iilor vacante. Ca un prim pas, vom stopa imediat angajarea personalului non-didactic, astfel eliminând 2,400 poziții vacante din sector. În paralel, vom include în legea bugetului pentru anul 2011 o prevedere ce va stabili un plafon pentru fondul de retribuire a muncii în sectorul educației, în rezultatul căreia toate raioanele își vor reduce numărul de angajați în instituțiile de învățământ n medie cu 5 procente față de nivelul de la finele anului 2010 (5300 unități la nivel național) până la începerea anului academic 2011/12. Aceste măsuri vor genera economii în valoare de 175 milioane lei pe an.

Sporirea flexibilității în relațiile de muncă în sector. Autoritățile locale de asemenea au nevoie de susținere și o mai mare flexibilitate pentru a putea consolida școlile și clasele. Până la finele lunii iulie 2011, vom aproba modificarea Codului Muncii și a altor acte legislative pentru: (i) a fixa un termen obligatoriu (de un an) pentru personalul didactic care a depășit vârsta de pensionare; și (ii) a permite directorilor instituțiilor de învățământ să ia decizii cu privire la angajarea și disponibilizarea personalului, în bază de necesitate și performanță și nu pe baze permanente. Economii anuale estimate în rezultatul implementării acestei măsuri ating suma de 48 milioane lei.

Extinderea formulei de finanțare per-capita. Urmând implementarea de succes a formulei de finanțare per-capita în cele două raioane pilot Căușeni și Râșcani, începând cu 1 ianuarie 2012 sistemul va fi extins către alte 9 raioane suplimentare, precum și către municipiile Chișinău și Bălți. Sistemul va crea stimulente puternice pentru optimizarea performanței financiare a instituțiilor de învățământ. Implementarea la scară națională va avea loc în 2013.

Costurile de protecție socială din domeniul învățământului să fie trecute pe principiul bazat pe veniturile familiei. Până la finele lunii iunie 2011, în consultare cu Banca Mondială și alți parteneri, vom desfășura o analiză minuțioasă a întregului pachet de cheltuieli cu caracter social în bugetul sectorului de învățământ (bursele, asistența acordată pentru cazarea în cămine, programele de alimentație în școli, etc.) pentru a examina posibilitatea unei direcționări mai bune a acestui tip de asistență spre cele mai vulnerabile grupuri.

În consultare cu Banca Mondială, Guvernul va elabora și va adopta până la finele lunii martie 2011 un plan de acțiuni detaliat, ce ține de implementarea acestei reforme.

20. **Vom reforma sistemul serviciului public în scopul eficientizării acestuia fără a destabiliza situația fiscală.** Până în prezent am elaborat fișele de post ce descriu funcțiile și responsabilitățile angajaților din administrația publică centrală în paralel cu un sistem de salarizare în bază de merit și performanță pentru funcționarii publici. Implementarea acestei reforme va începe în octombrie 2011 și vom asigura ca reforma să nu afecteze fondul total de salarizare al sectorului public ca raport din PIB.

21. **Cât privește sectorul energetic, vom depune eforturi ca să asigurăm un cadru stabil pentru achitarea facturilor existente, timp în care se va finaliza și implementa o strategie cuprinzătoare de restructurare a sectorului, în colaborare cu Banca Mondială și alți parteneri.** Întru asigurarea unei funcționări stabile a sectorului, Ministerul Economiei, Primăria Chișinău și participanții cheie din sectorul energetic se vor strădui să negocieze cu bunăvoință un Memorandum de înțelegere, ce va oglindi următoarele elemente cheie: (i) un grafic lunar de plăți către furnizorii de resurse energetice, acordat la întârzierile tipice de colectare a plăților înregistrate la creanțele Termocom pe durata sezonului de încălzire, (ii) achitarea deplină de către Termocom a arieratelor existente, înainte de începerea următorului sezon de încălzire; (iii) un mecanism de acoperire a deficitului de mijloace rezultat în urma colectărilor întârziate ale Termocom-ului sau o garanție bancară de la Primăria Chișinău ce va sprijini respectarea de către Termocom a graficului stabilit de achitări; (iv) abținerea creditorilor de a bloca conturile bancare în perioada respectării Memorandumului de înțelegere. În acest context, primăria Chișinău va

prevedea în buget și va achita pe deplin partea rămasă a datoriei către Termocom, în sumă de MDL 64 milioane până la finele lunii martie 2011.

22. **Între timp vom adopta un șir de modificări legislative și regulatorii care vor duce la asigurarea recuperării costurilor în sectorul termoficare.** Până la finele lunii august 2011, vom adopta modificările necesare legale și/sau regulatorii pentru a majora plata pentru serviciul de termoficare pentru apartamentele debransate de la sistemul de încălzire centralizată de la 5 la 20 procente din valoarea medie a facturii de încălzire. Această majorare corespunde practicilor regionale și, în mare parte, va afecta consumatorii cu venituri relativ înalte. În același timp, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Primăria Chișinău, Termocom, și Apă Canal vor identifica posibilități de a stopa pierderile permanente cauzate de sub-facturare la furnizarea apei calde și reci; alte municipalități de asemenea se vor strădui să soluționeze aceasta problemă. În scopul facilitării colectării plăților pentru facturile de încălzire, până la finele lunii august 2011, vom adopta toate modificările necesare cu caracter legislativ și/sau regulatoriu în vederea introducerii unei plăți minime de 40 la sută din valoarea facturii lunare și stabilirea datei de 1 august drept termen limită pentru achitarea tuturor facturilor la încălzire pentru sezonul de termoficare încheiat.

23. **Odată cu îmbunătățirea treptată a climatului investițional pe plan mondial, Guvernul va accelera eforturile sale de a deetatiza activele non-prioritare.** În prima jumătate a anului 2011, beneficiind de asistența IFC, Guvernul va numi un consultant care va examina diferite posibilități de participare a sectorului privat în Moldtelecom. În același timp, până la mijlocul 2011, Guvernul va extinde lista activelor de stat supuse procesului de privatizare. Aceasta va crea premise pentru privatizarea altor companii publice mari. Până la finele lunii septembrie 2011 guvernul se va adresa la instituțiile financiare internaționale în vederea identificării unui consultant pentru a explora opțiunile de deetatizare cât mai rapidă a companiei Air Moldova. De asemenea, până la finele lunii septembrie 2011 noi vom elabora foaia de parcurs în vederea privatizării Băncii de Economii, și, dacă va fi necesar, vom reangaja consultantul în domeniul privatizării.

Îmbunătățirea mediului de afaceri și lichidarea barierelor în calea comerțului

24. **Restricțiile la exportul grâului introduse ca răspuns la micșorarea stocului de cereale la începutul 2011 vor fi lichidate pe cât de curând posibil, și nu vom mai introduce alte bariere noi în calea comerțului.** Planificăm să lichidăm această restricție către finele lunii aprilie 2011, în cazul în care deficitul de grâu pe piața internă și regională este eliminat. Mai mult ca atât, ne vom abține de la introducerea unor noi bariere tarifare și non-tarifare la exporturi. Suplimentar, până la finele lui mai 2011, vom face o evaluare a barierelor tarifare și non-tarifare existente în calea comerțului și pe cât de compatibile sunt acestea cu angajamentele Moldovei față de OMC referitor la accesul pe piață, precum și vom elabora o foaie de parcurs pentru eliminarea lor treptată.

25. **Vom continua eforturile noastre pe calea reducerii birocrăției, asigurării competitivității și stimulării investițiilor și exporturilor.** În 2011, vom continua implementarea măsurilor anterior convenite și vom introduce un pachet de inițiative noi:

Începând cu 1 ianuarie 2012, vom extinde opțiunea de restituire a TVA pentru noile achiziții de bunuri investiționale (cu excepția clădirilor și autoturismelor) pe toată țara. Adoptarea modificărilor legislative în Parlament este preconizată odată cu trecerea Bugetului pentru 2012.

Vom continua să revizuiem și să simplificăm cadrul regulatoriu, ce vizează mediul de afaceri și cerințele pentru obținerea autorizațiilor, astfel ca să nu fie introdusă o povară suplimentară asupra agenților economici. Vom reduce frecvența controalelor în cadrul întreprinderilor de către agențiile de stat și vom revedea mandatele acestor agenții, astfel ca să excludem dublarea funcțiilor sau să comasăm agențiile cu responsabilități similare. În desfășurarea misiunilor de audit, SFS se va abține de la re-examinarea perioadelor acoperite de misiunile precedente de audit, cu excepția cazurilor când apar probe materiale noi.

În scopul promovării exporturilor, până la finele lunii septembrie 2011, Guvernul, cu asistența Băncii Mondiale, va adopta un plan detaliat pentru a asista producătorii la nivel local să se conformeze cu standardele veterinare și de inofensivitate ale UE. Aceasta ar trebui să faciliteze accesul produselor agricole moldovenești pe piețele europene. Suplimentar, vom face mai flexibilă cerința cu privire la repatrierea mijloacelor obținute din exporturi, prin extinderea perioadei de repatriere și reducerea penalităților pentru neconformare.

În scopul asigurării competitivității și încurajării creării locurilor de muncă în economie, până la finele lunii septembrie 2011 vom opera modificări legislative pentru ca să decuplăm procesul de formare a salariilor în economie de la cuantumul salariului minim garantat.

26. Vom continua să ne axăm pe reducerea sărăciei și îmbunătățirea re-direcționării sistemului de asistență socială, promovând, în paralel, participarea activă pe piața forței de muncă. În mod special, intenționăm să majorăm de la 1 iulie 2011 venitul lunar minim garantat (VLMG) de la 530 lei la 575 lei și să extindem înrolarea în sistemul direcționat de asistență socială de la 38 procente la finele 2010 la 50 procente în 2011 și 65 procente în 2012. Mai mult ca atât:

Noul nivel al VLMG va servi ca bază pentru criteriul de eligibilitate în dependență de pragul venitului la solicitarea alocației de încălzire începând cu noiembrie 2011, în conformitate cu prevederile Legii nr.180 adoptată în iulie 2010 și Hotărârii de Guvern nr. 1142 din decembrie 2010. Mai exact, acest prag va fi fixat la 805 lei, ceea ce este de 1,4 ori mai mult de nivelul actual al VLMG. În contextul capacității insuficiente de administrare la înregistrarea tuturor solicitanților pentru alocația pentru încălzire, conform schemei de asistență socială în bază de venituri, noi vom utiliza mecanismul pentru alocația pentru încălzire din noiembrie-decembrie 2010 și pentru ianuarie-martie 2011. De asemenea, noi o vom face disponibilă pentru beneficiarii de ajutor social în bază de venituri și pensionarii cu mărimea pensiei mai mică de 900 lei.

Către finele lunii aprilie 2011, în colaborare cu Banca Mondială, vom elabora și aproba un plan care va reduce treptat, până la finele 2012, întregul sistem de compensații

nominative, cu excepția asistenței care la moment se acordă victimelor avariei de la Cernobil și veteranilor de război.

Asistența socială oferită șomerilor va fi acordată condiționat, în baza intenției beneficiarului de a găsi un loc de muncă, și refuzul acceptării unui loc de muncă va descalifica solicitantul de la programul de asistență socială în bază de venituri.

Către finele lunii iunie 2011, vom modifica legislația și regulamentele cu privire la asigurarea de șomaj, în vederea aplicării salariului efectiv și nu mediu pe economie la calculul indemnizației de șomaj și de a extinde durata angajării anterioare de la șase la nouă luni, prevăzute în criteriile de eligibilitate.

În final, la sfârșitul lui septembrie 2011, vom desfășura o analiză minuțioasă a tuturor celorlalte plăți sociale, ce nu se acordă în baza venitului și vom înainta propuneri de reformă pentru a iniția implementarea în 2012.

E. Monitorizarea programului

27. **Programul va fi monitorizat în baza revizuirilor semi-anuale, acțiunilor prealabile, criteriilor de performanță cantitative și țintelor indicative, precum și a criteriilor structurale de performanță.** Etapele procurărilor în cadrul programului și graficul revizuirilor sunt expuse în tabelul 1 al prezentului Memorandum. Lista criteriilor de performanță cantitative și țintelor indicative va rămâne la fel ca și în paragraful 27 al MPEF din 14 ianuarie, 2010, cu excepția faptului că ținta privind baza monetară nu va mai fi aplicată după 31 martie 2011. Noile criterii de performanță și ținte indicative pentru 30 iunie 2011, 30 septembrie 2011, 31 decembrie 2011, și 31 martie, 2012 au fost prezentate în Tabelul 2. Indicatorii stabiliți în calitate de criterii de performanță vor servi, de asemenea, în calitate de ținte indicative la finele lunii iunie 2011 și finele lunii decembrie 2011. Acțiunea prealabilă pentru realizarea celei de a doua revizuri și a criteriilor de performanță structurali sunt prezentate în tabelul 3. Acțiunile prealabile, dacă vor fi, și indicatorii de performanță structurali pentru cea de-a patra revizuire vor fi în continuare specificați pe parcursul celei de-a treia revizuri. Înțelegerea cu privire la criteriile de performanță cantitative descrise în acest Memorandum sunt expuse mai detaliat în Memorandumul Tehnic de Înțelegere, anexat la MPEF.

28. **În conformitate cu procedurile mecanismului de creditare extinsă (ECF), noi am prezentat FMI un raport anual cu privire la implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare (2008-11).** Acest raport, ce va fi distribuit în cadrul Consiliului de Directori al FMI, reflectă progrese bune în reducerea sărăciei. În 2009, în pofida impactului crizei economice, aproape toți indicatorii Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului s-au îmbunătățit și mai mult decât jumătate din indicatori sunt pe calea atingerii țintelor stabilite pentru 2010 și 2015.

Tabelul 1. Moldova: Debursarea fondurilor și termenii de efectuare a revizuirilor în conformitate cu aranjamentele ECF/EFF 1

Data disponibilității	Condiții	(milioane de DST)			Procent din cotă		
		Total	din care		Total	din care	
			ECF	EFF		ECF	EFF
29 ianuarie 2010	Aprobarea programului de către Consiliul de directori executivi al FMI	60.00	40.00	20.00	48.70%	32.5%	16.2%
30 iunie 2010	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea primei revizuirii	60.00	40.00	20.00	48.70%	32.5%	16.2%
31 decembrie 2010	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a doua revizuirii	50.00	40.00	10.00	40.58%	32.5%	8.1%
30 iunie 2011	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea celei de-a treia revizuirii	50.00	20.00	30.00	40.58%	16.2%	24.4%
31 decembrie 2011	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a patra revizuirii	50.00	16.96	33.04	40.58%	13.8%	26.8%
30 iunie 2012	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea celei de-a cincea revizuirii	50.00	13.92	36.08	40.58%	11.3%	29.3%
31 decembrie 2012	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a șasea revizuirii	49.60	13.92	35.68	40.26%	11.3%	29.0%
Total		369.60	184.80	184.80	300.0%	150.0%	150.0%

Sursă: Estimările și prognozele personalului FMI.

Notă: Suma totală în valoare de 95 milioane de DST, alocată în cadrul ECF, va fi debursată Ministerului Finanțelor pe contul BNM, pentru susținere bugetară. Această sumă va fi împărțită între primele trei achiziții, după cum urmează: (i) 40 milioane de DST din prima procurare; (ii) 40 milioane de DST din a doua procurare și (iii) 15 milioane de DST din a treia procurare.

1/ Cota Moldovei este egală cu 123.2 milioane de DST.

Tabelul 2. Moldova: Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative, decembrie 2009-martie 2012
(cumulativ de la începutul anului calendaristic, în milioane de lei moldovenești, dacă nu este indicat altfel)

	2009		2010				2011			2012			
	31 dec.	31 mar.	30 iunie		30 sep.		31 dec.	31 mar.	30 iunie	30 sep.	31 dec.	31 mar.	
	Criterii de performanță		Ținte indicative		Criterii de performanță		Ținte indicative		Criterii de performanță	Ținte indicative	Criterii de performanță	Ținte indicative	Criterii de performanță
	de program	ajustat	de program	ajustat	de program	ajustat	de program	ajustat	de program	de program	de program	de program	de program
1. Criterii cantitative de performanță													
Plafoanele privind deficitul total de casa al guvernului general 1 Efectiv	3837	1161 1117 865	2254 2538 1285	2711 2943 1503	3596 3491 1778	685 994 1119	1596 218						
Plafon privind activele interne nete ale BNM (stoc) /2,3 Efectiv	-6036	-5834 -5576 -5978	-6411 -5796 -6087	-6661 -6046 -6636	-6224 -5609 -7049	-5594 -7003 -6996	-6894 -6831						
Nivelul minim al stocului rezervelor internaționale nete ale BNM (stoc, milioane dolari SUA) /2,3 Efectiv	1341	1351 1330 1351	1407 1357 1373	1436 1386 1465	1464 1414 1594	1430 1603 1650	1711 1678						
Plafon privind contractarea sau garantarea datoriilor externe neconcesionale de către guvernul general (milioane dolari SUA) /2 Efectiv	...	65 15	125 15	125 15	125 15	50 80 80	80 80						
2. Criterii permanente de performanță													
Plafon privind acumularea arieratelor la plăți externe (milioane dolari SUA) /2 Efectiv	0	0	0	0	0	0	0						
3. Ținte indicative													
Plafonul privind baza monetară (stoc) /3 Efectiv	10456	10784 10644	10889 10471	11330 11290	11780 12551	11990	...	...	...	...			
Plafonul privind modificarea arieratelor la cheltuieli interne /4 ale guvernului general /4 Efectiv	459	0 -57	0 -209	-82 -209	-107 -261	0	-25	-50	-50	0			
Plafonul privind fondul de retribuire a muncii al guvernului general Efectiv	7000	1888 1735	3905 3912	5717 5483	7550 7316	1830 4064	5807 7844	2028					
Nivelul minim privind cheltuielile sociale prioritare ale guvernului general /5 Efectiv	6370	2161 2211	4504 4634	7054 7005	9634 9717	2369 4933	7391 10457	2590					
Pentru referință:													
Granturi bugetare în cadrul asistenței macro-financiare din partea CE (milioane EURO) Efectiv	0	0 0	25 0	25 0	50 40	0	20	20	50	0			
Programele oficiale de susținere a bugetului și a proiectelor prin granturi și împrumuturi ale Comisiei Europene și Bancii Mondiale (milioane dolari SUA) Efectiv	113	33 12	126 44	169 63	232 180	20	88	149	221	29			
Împrumuturi finanțate din exterior pentru proiecte Efectiv	456	175 104	441 319	702 462	1070 612	299	834	1243	1408	311			

Sursă: Autoritățile Moldovei și estimările și prognozele personalului FM

1/ Ajustări ce se aplică la plafonul deficitului total de casă al bugetului guvernului general.

2/ Ținta programului se bazează pe ratele de schimb prevăzute de program.

3/ Ajustările se aplică la plafonul activelor interne nete, la nivelul minim al rezervelor internaționale nete și plafonul bazei monetare. Ținta indicativă asupra bazei monetare va fi eliminată după luna martie 2011.

4/ Suma la finele lunii decembrie 2009 se referă la stocul la această dată.

5/ Cheltuielile sociale prioritare ale bugetului guvernului general reprezintă o sumă a cheltuielilor esențiale și recurente, direcționate pentru asistență socială.

Tabelul 3. Acțiuni prealabile și criteriile de performanță structurală¹

Măsuri	Termene	Situația	Obiective
Acțiuni prealabile în cadrul primei revizuirii a programului			
Aprobarea de către Parlament a bugetului rectificat pentru 2010 cu ținta deficitului stabilită în conformitate cu MPEF actualizat (¶8).	AP	Îndeplinită	A menține ritmul programat de ajustare bugetar fiscală structurală, având în vedere recuperarea mai rapidă a economiei decât s-a anticipat.
Criterii de performanță structurală			
Consolidarea și administrarea bugetar-fiscală			
Ministerul Finanțelor va adopta o strategie de conformare fiscală pentru anul 2011, care va introduce un proces, bazat pe estimarea riscurilor, de selectare a agenților economici pentru efectuarea controalelor, acest proces având ca scop indentificarea celor care nu sunt incluși integral în baza impozabilă; de asemenea, strategia în cauză va combate practicile de evaluare fiscală și fraudele (¶11).	30-Sep-10	Îndeplinită	A spori colectarea taxelor, a reduce povara administrativă asupra contribuabililor ce se conformează, și a îmbunătăți activitățile de deservire a contribuabililor în 2011.
Parlamentul va adopta un proiect de lege care va elimina treptat privilegiile de pensionare timpurie pentru funcționarii publici, judecători și procurori (¶11).	31-Dec-10	Întârziată	A îmbunătăți durabilitatea financiară a sistemului de asigurări sociale și a permite rate mai ridicate de înlocuire pe viitor.
Parlamentul va adopta un proiect de lege privind redistribuirea sarcinii de achitare a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă între angajați, angajatori și CNAS (¶11).	31-Dec-10	Întârziată	A elimina abuzurile din sistem și a îmbunătăți sistemul de stimulare a angajatorilor de monitorizare a absențelor angajaților.
Stabilitatea financiară			
Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, BNM, CNPF și FGDSB vor semna un memorandum de înțelegere, în care se vor fi fixate procedurile de coordonare și vor fi stipulate clar responsabilitățile fiecăreia în situații de criză în sectorul financiar (¶14).	31-Dec-10	Îndeplinită cu întârziere	A asigura reacționarea rapidă la situațiile financiare de urgență, a nu admite retragerea în masă a depunerilor bancare și producerea efectelor secundare, precum și a spori încrederea publicului în sectorul bancar.
Guvernul va aproba și prezenta Parlamentului spre examinare modificări la legislație care vor facilita procesul de restructurare a datoriilor compromise ale băncilor și procedurile de executare a gajului (¶15)	31-Dec-10	Întârziată	A asana bilanțurile băncilor și a reduce obstacolele structurale pentru creditarea bancară.
Suținerea procesului de creștere economică și atenuarea riscurilor bugetar-fiscale			
Guvernul va aproba un proiect de modificare a legislației în vederea extinderii pe întreg teritoriul țării a opțiunii de a primi restituirile TVA pentru achiziții de bunuri pentru investiții (¶16).	30-Sep-10	Întârziată	A îmbunătăți climatul de afaceri și a promova investițiile.
Ministerul Economiei, Primăria Municipiului Chișinău și întreprinderile cheie din sectorul termoelectric vor ajunge la o înțelegere asupra unui plan de restructurare a acestui sector, inclusiv a Termocom-ului (¶19).	31-Dec-10	Întârziată	A asigura o situație financiară durabilă în sectorul de termoficare.

¹ Numărul ce apare la sfârșitul fiecărui alineat se referă la alineatul respectiv din MSPEF din 30 iunie 2010.

Tabelul 3. Acțiunile prealabile și criteriile de performanță structurală (continuare)¹

Măsuri	Termene	Situația	Obiective
Acțiuni prealabile pentru cea de-a doua revizuire a programului			
Aprobarea de către Parlament a bugetului pentru 2011 cu ținta deficitului stabilită în conformitate cu MPEF actualizat (¶8).	AP		A menține ritmul programat de ajustare bugetar fiscală structurală.
Criterii de performanță structurală			
Consolidarea și administrarea bugetar-fiscală			
Adoptarea în Parlament a legislației care va elimina treptat privilegiile de pensionare timpurie pentru funcționarii publici, judecători și procurori (¶11).	30-Apr-11		A îmbunătăți durabilitatea financiară a sistemului de asigurări sociale și a permite rate mai ridicate de înlocuire pe viitor (măsură întârziată prevăzută inițial pentru finele anului 2010).
Adoptarea în Parlament a legislației privind redistribuirea sarcinii de achitare a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă între angajați, angajatori și CNAS (¶11).	30-Apr-11		A elimina abuzurile din sistem și a îmbunătăți sistemul de stimulare a angajatorilor de monitorizare a absențelor angajaților (măsură întârziată prevăzută inițial pentru finele anului 2010).
Serviciul Fiscal de Stat va pregăti planuri operaționale pentru implementarea strategiei de conformare fiscală în 2011 (¶11).	30-Apr-11		A majora impozitele colectate, a reduce povara administrativă asupra contribuabililor ce se conformează, precum și a îmbunătăți deservirea contribuabililor în 2011.
Stabilitatea financiară			
Aprobarea de către Parlament a modificărilor la legislație care vor facilita procesul de restructurare a datorilor compromise ale băncilor și procedurile de executare a gajului (¶18)	30-Sep-11		A asana bilanțurile băncilor și a reduce obstacolele structurale pentru creditarea bancară.

¹ Numărul ce apare la sfârșitul fiecărui alineat se referă la alineatul respectiv din MSPEF.

13. Pentru scopurile de program, noțiunea de **datorie** are sensul definit în punctul 9 al *Ghidului privind criteriile de performanță aferente datoriei externe* (decizia Consiliului Directorilor FMI nr. 12274, adoptată la 24 august 2000 și modificată la 31 august 2009)³. Această definiție se aplică și la angajamentele contractate sau garantate pentru care nu a fost primită valoarea, precum și la datoria privată pentru care s-au acordat garanții oficiale și care, în consecință, constituie o obligațiune a sectorului public. Sunt excluse din această definiție creditele obișnuite de import-export, definite ca obligațiuni care apar în legătură cu acordarea directă, în activitatea comercială obișnuită, a creditului de la un furnizor la un cumpărător, adică când plata pentru bunuri și servicii este efectuată la un moment care diferă de momentul schimbării dreptului de proprietate asupra acestor bunuri și servicii. Aranjamentele de creditare a importului cuprinse de această excludere, sunt auto-amortizabile; ele conțin limite pre-spezifcate pentru sumele incluse și perioade de efectuare a plăților; ele nu implică emiterea de valori mobiliare.

14. Pentru scopurile programului, **garantarea** unei datorii apare din orice angajament legal explicit al guvernului general sau al BNM, sau a oricărei alte instituții ce acționează din numele guvernului general de a deservi o astfel de datorie în cazul neachitării din partea recipientului (se includ atât plățile în numerar și cele în natură), sau din orice obligațiune legală sau contractuală implicită de finanțare parțială sau integrală a unui deficit de mijloace a părții ce a luat împrumutul.

15. Concesionalitatea va fi calculată prin aplicarea unor rate de scont specifice pentru fiecare valută, în baza ratelor de dobândă comerciale de referință (CIRR) ale OECD, și ținându-se cont de toate detaliile acordului de împrumut, inclusiv scadența, perioada de grație, graficul de achitare, comisionul inițial și comisioanele de gestiune. Media CIRR pe zece ani va fi utilizată ca rată de scont pentru evaluarea concesionalității creditelor cu scadența inițială de cel puțin 15 ani, iar media CIRR pe șase luni va fi utilizată pentru evaluarea concesionalității creditelor cu scadența inițială de mai puțin de 15 ani. Atât la media pe zece ani, cât și la cea pe șase luni vor fi plusate următoarele marje: 0,75 procente pentru perioada de rambursare mai mică de 15 ani; 1 procent pentru perioada de 15–19 ani; 1,15 procente pentru perioada de 20–30 ani și 1,25 procente pentru perioada de mai mult de 30 ani. Elementul de grant al împrumutului poate fi calculat utilizând calculatorul concesionalității accesibil pe WEB-situl FMI <http://www.imf.org>.⁴ Pentru scopurile programului, o datorie este concesională dacă include un element de grant de cel puțin 35 procente, calculat în modul următor: elementul de grant a unei datorii este diferența dintre valoarea prezentă (VP) a datoriei și valoarea ei nominală, exprimată ca procentaj din valoarea nominală a datoriei. La calculul VP a datoriei la momentul contractării ei se utilizează reducerea valorii șirului viitor de plăți aferente deservirii acestei datorii. Ratele de scont utilizate pentru acest scop sunt ratele CIRR publicate de OECD.

---

³ Datoria este definită ca un angajament curent, nu extraordinar, survenit în baza unei obligațiuni contractuale prin furnizarea unei valori, fie sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, și care solicită de la cel obligat să efectueze una sau mai multe plăți sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, la un moment dat în viitor; aceste plăți vor fi deduse din suma principalului și/sau dobânzilor aferente contractului. Vor fi considerate datorii - arieratele, penalitățile și prejudiciile pronunțate de organele judiciare, rezultate în urmă neonorării unor plăți prevăzute de obligațiunile contractuale de stingere a datoriilor. Neachitarea unor plăți aferente unor angajamente care, conform acestei definiții, nu se consideră datorii (de exemplu, achitarea la momentul livrării) nu va duce la majorarea datoriei.

⁴ Actualmente disponibil la adresa <http://www.imf.org/external/np/pdr/conc/calculator/default.aspx>.

16. Pentru scopurile programului, **arieratele la plata datoriei externe** vor include toate angajamentele de deservire a datoriei ce au expirat (se au în vedere plățile de rambursare a sumei principale a împrumutului sau de achitare a dobânzii) care apar în legătura cu orice datorie contractată sau asumată de Guvernul central sau de BNM, sau de orice altă instituție care acționează din numele Guvernului central.

Plafonul privind arieratele noi la plățile externe va fi aplicat permanent, pe întreaga durată a Programului. Plafonul nu se va aplica față de arieratele la plata datoriei externe care vor rezulta din renegocierea datoriei externe cu creditorii externi, inclusiv cu creditorii Clubului de la Paris; și în mod specific față de arieratele la plățile externe în cazul în care creditorul este de acord cu amânarea plăților pe parcursul negocierilor.

17. Pentru scopurile programului, **arieratele la cheltuieli** ale guvernului general sunt definite ca obligațiuni de plată ce nu pot fi contestate (în cadrul sau în afara organelor judecătorești) și care trebuie să fie achitate, însă plata lor se reține cu mai multe de 30 zile. Acestea pot să apară la orice articol de cheltuieli, inclusiv transferuri, deservirea datoriei, salarii, pensii, achitarea consumului de energie sau plata pentru bunuri și servicii. Arierațele acumulate reciproc între bugetul de stat, bugetele guvernelor locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală - nu se includ în plafonul privind arieratele aferente cheltuielilor bugetului guvernului general.

18. Cheltuielile de personal ale guvernului general se definesc ca suma cheltuielilor bugetare pentru salarii și recompense ale angajaților din sectorul public. Acest fond va include cheltuielile curente raportate la categoria „Salarii” în bugetul guvernului general, potrivit clasificării de program a bugetului anual, cu excepția salariilor angajaților CNAS și CNAM⁵.

19. Cheltuieli sociale prioritare ale bugetului guvernului general se definesc ca suma cheltuielilor periodice pentru asistența socială, ajutoarele de șomaj și plata pensiilor, precum și 95 procente de la cheltuielile pentru ocrotirea sănătății.

E. AJUSTORI

20. Ajustorii stabiliți în acest TMU se vor aplica pentru a evalua respectarea țintelor cantitative din program începând cu sfârșitul lunii martie 2010.

21. Plafonul deficitului total de casă al bugetului guvernului general va fi majorat cu suma mijloacelor în numerar utilizate pentru recapitalizarea BNM, sau va fi majorat cu valoarea nominală valorilor mobiliare de stat emise pentru același scop.

22. Plafonul deficitului total de casă al bugetului guvernului general va fi ajustat în sus – adică deficitul bugetar planificat va fi majorat – cu valoarea netă a valorilor mobiliare de stat emise Băncii de Economii în contextul lichidării Investprivatbank și înregistrate drept cheltuieli bugetare curente.

---

⁵ La calculul cheltuielilor totale de personal ale guvernului general, vor fi utilizate următoarele conturi ale guvernului central, local, și fondurilor speciale, din sistemul Trezoreriei al Ministerului Finanțelor: 111, 112 și 116.

23. Plafonul deficitului total de casă al bugetului guvernului general va fi ajustat în sus (în jos) – adică deficitul bugetar planificat va fi majorat (reduc) – cu diferența totală (în plus sau minus) dintre granturile bugetare efectiv debursate din asistența macro-financiară acordată de Comisia Europeană (CE) și cele programate.

24. Plafonul deficitului total de casă va fi ajustat în jos (în sus)- adică, deficitul bugetar planificat va fi redus (majorat) – reieșind din debursarea mai mică (mare) a mijloacelor programate din debursările pentru proiectele finanțate din exterior, după cum este specificat în Tabelul 2 la MEFP. Din cauza decalajului în monitorizare, ajustarea în jos este plafonată la o pătrime din suma programată a împrumuturilor pentru proiectele finanțate din exterior. Ajustarea spre majorare se va limita la suma echivalentă cu 25 milioane de dolari S.U.A., calculată la rata de schimb prevăzută în program.

25. Plafonul bazei monetare va fi ajustat în jos (sus) și plafonul activelor interne nete ale BNM va fi ajustat în jos (sus) în mod simetric la orice reducere (majorare) în coeficientul rezervelor obligatorii la depozitele băncilor comerciale denumite în lei. Suma ajustării va fi calculată prin înmulțirea modificării în coeficientul rezervelor obligatorii la suma depozitelor și obligațiunilor băncilor comerciale în lei supuse cerințelor privind rezervele obligatorii.

26. Nivelul minim al RIN ale BNM va fi redus și plafonul AIN ale BNM va fi majorat în mod simetric reieșind din insuficiența granturilor și împrumuturilor oficiale externe de la CE și Banca Mondială, plafonat până la suma echivalentă a 50 milioane de dolari americani. În scopurile acestei definiții, pentru calcularea sumelor granturilor și împrumuturilor, se vor aplica cursurile de schimb din program.

F. Cerințele de Raportare

27. Datele macroeconomice necesare pentru evaluarea respectării criteriilor de performanță, țintelor indicative și indicatorilor de bază, vor fi oferite personalului Fondului, inclusiv, dar nu numai, datele specificate în tabelul 1. Autoritățile vor prezenta cu promptitudine colaboratorilor Fondului orice revizuire în date.

Tabelul 1. Moldova: Datele raportate personalului FMI

<i>Parametrii</i>	<i>Periodicitatea</i>
Parametrii bugetari (date prezentate de Ministerul Finanțelor)	
Operațiunile bugetului guvernului general: veniturile, cheltuielile și finanțarea (clasificarea funcțională și economică).	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Fondul de retribuire a muncii al guvernului general	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Numărul de unități ale sectorului bugetar, pe fiecare minister	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Numărul de angajați din sectorul bugetar, pe fiecare minister și fondul lor de retribuire a muncii respectiv	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Cheltuielile pentru asistență socială, după cum a fost stipulat în cadrul activității 457 a plăților sociale achitate de la bugetul asigurărilor sociale de stat	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Cheltuielile pentru pensii și prestații de șomaj, și cheltuielile pentru ocrotirea sănătății, raportate respectiv de CNAS și CNAM	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria internă	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Arieratele interne	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Veniturile din privatizare vărsate la buget (în lei și în valută străină, cu excluderea costurilor de tranzacționare)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Parametrii monetari (date prezentate de BNM)	
Sinteza monetară a BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Sinteza monetară a sistemului bancar	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Cerințele nete față de guvernul general (ale BNM și băncilor comerciale)	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Indicatorii financiari ai băncilor comerciale (Departamentul supraveghere bancară al BNM)	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni de la finele fiecărei luni
Fluxurile valutare de numerar	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Operațiunile valutare (datele BNM)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Datele pieței valutare (volumul vânzărilor, intervențiile BNM, ratele de schimb)	Zilnic, nu mai târziu de 12 ore de la finele zilei
Operațiunile de sterilizare efectuate de BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Tranzacțiile de pe piața interbancară (volumul, ratele medii)	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Balanța de plăți (date prezentate de BNM)	
Datele contului curent și ale contului de capital	Un trimestru după finele trimestrului precedent
Transferurile persoanelor fizice de peste hotare prin intermediul sistemului bancar	Lunar, nu mai târziu de șase săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria externă (date prezentate de Ministerul Finanțelor și BNM)	
Informații vizând noile împrumuturi externe contractate sau garantate de guvern	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Deservirea datoriei: suma datorată fiecărui creditor în parte, și sumele real achitate	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Debursarea granturilor și creditelor, pe fiecare creditor	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Alte date (prezentate de Biroul Național de Statistică)	
Indicele prețurilor de consum (general)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni.
Conturile naționale, după sectoarele de producere, în termeni nominali și reali	Trimestrial, nu mai târziu de trei luni de la finele fiecărui trimestru
Datele vizând exportul și importul, cu indicația valorii, volumului și unităților de referință, pe principalele categorii de mărfuri și țări	Lunar, nu mai târziu de două luni de la finele fiecărei luni